

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- 178/47 Διήγησις εἰς τὲς ἀρχὲς τοῦ Ρεθέμνου
Στὸ Ρέθεμνος ὅπου ἴμουνε μοῦ φάνηκε πὼς εἶδα
γυναῖκα ὡσὰ νὰ ἴτονε ἡ ἴδια μας πατρίδα
καὶ τουφεκιὲς ἀσκόλαστες ἄκουα νὰ λαλοῦσι
5 ἀπόζω οἱ Τοῦρκοι στὰ τειχιά, νὰ τὴνὲ πολεμοῦσι
καὶ λουμπαρδιὲς ἀπὸ μακρὰ στὸ κάστρο νὰ πετοῦσι,
καὶ σκάλες γιὰ νὰ βάνουσιν ἀπάνω ν' ἀνεβοῦσι.
Κ' ἐκεῖνη νὰ σκοτώνεται καὶ νὰ μοιρολογᾶται,
κ' εἰς τὰ παιδιὰ π' ἀνάθρεψε γιὰ νὰ παραπονᾶται
10 κ' ἔλεγε: «Νὰ βουλίζανε κ' εἰς τ' ἄκταφα νὰ πᾶσι
τὰ σπίτια, καὶ τὸ πέλαγος ἐμένα <νὰ> σκεπάσει.
Ἄλλ' ὦ, καὶ πῶς τὸ κάτεχε μέσα ἡ καρδιά μου μένα,
πὼς θὲ νὰ μὲ ξεσκίσουσι λιοντάρια θυμωμένα.
Ἔτσι ἀπ' ἀρχῆς ἐγένηκα, ὀγιά νὰ πολεμοῦμαι,
15 καὶ νὰ μὲ παίρνουσι συχνά, πάντα, καὶ νὰ χαλοῦμαι.
Ποτέ μου δὲν τὸ λόγιαζα, οὐδὲ ποτὲ τὸ θάρρου
νὰ ἴμαι μὲ τόσους Χριστιανούς κ' οἱ Τοῦρκοι νὰ μὲ πάρου!
Ξανάστροφα μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι γυρισμένος
ὁ ὑπορόφος οὐρανὸς κ' εἶναι σκοτεινιασμένος,
20 ὅπου τὴ χώρα μου θωρῶ κ' οἱ Χριστιανοὶ χαθῆκα
κ' ἐμὲ εἰς πάθη ἀμέτρητα καὶ βάσανα μ' ἀφῆκα».
Κ' ἐγὼ σὰν τὴν ἐγνώρισα (κλαίοντας τοῦτα ἐλάλει),
σιμώνω καὶ τὴν ἐρωτῶ, γιατί ἔχε τόση ζάλη,
καὶ ποιὰ ἀφορμὴ τὴν ἔκαμε περίσσα καὶ λυπᾶται
25 καὶ κλαίει περαζόμενα βάσανα καὶ θυμᾶται.
- 179/48 «Μέρα καὶ νύκτα», λέγει μου, «ἔπρεπε νὰ χουγιάζω,
στὰ σκοτεινὰ νὰ κρούβγομαι κι ὅλη ν' ἀναστενάζω.
Κι ὅσοι στὸ δίσκον», ἔλεγε, «τοῦ κόσμου προπατοῦσι,
5 ὅλοι γιὰ μένα ἄς κλάψουσι κι ὅλοι ἄς μὲ λυπηθοῦσι,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

τὸ πῶς ἐκαταστάθηκα καὶ βάσανα μ' εὐρήκα·
γιαταῦτος ἢ βαριόμοιρη ἔχω καημὸ καὶ πρίκα.
Ἐκεῖνοι ὅπου μ' ἐκτίσασι μ' ἔχου θεμελιωμένη
πάντα σὲ τοῦτο νὰ ῥχομαι καὶ νὰ ῥμαι χαλασμένη.
Ποιὸς νὰ μὴν κλάψει ἀκούοντας τὴ μάχη μου τὴν τόση
10 καὶ πλήσιους ἀναστεναμοὺς γιὰ μένα νὰ μὴ δώσει;».
Γιαῦτος τὴν παρακάλεσα τὰ χεῖλη της νὰ ποῦσι
πῶς στέκει μὲ τσ' Ἀγαρηνοὺς ὅπου τηνὲ κρατοῦσι.
Καὶ τὴν ἐξαναρώτησα ποιοὶ ῥναι στὴ συντροφιά της,
καὶ τάχα μένου Χριστιανοὶ στὰ σπίτια τὰ δικά της;
15 Κ' εἶπε μου: «Ὅταν λάχομε μαζί, θὰ σοῦ μιλήσω
τοὺς πόνους μου τοὺς ἄμετρος, νὰ σὲ παρηγορήσω».
Κ' ἐσίμωσε στὸ πλάϊ μου κ' ἐστάθη μετὰ μένα
στὰ σπίτια της τὰ θλιβερά, τὰ κατακρεμισμένα.
Καὶ ταπεινὰ μοῦ σύντυχε: «Κοίταξε, τὸ παιδί μου·
20 τούτῃ ῥναι», μοῦ ῥπε, «τάχατες ἢ χώρα ἢ δική μου;
Γιατί μ' ἀπαρνηθήκετε καὶ σκλάβα <τως> μ' ἐπίασα
οἱ Τοῦρκοι, κι ἀνελύπητα βλέπεις καὶ μ' ἐχαλάσα!».
Μ' ἔδωκε καὶ τὸ χέρι της κ' ἐγὼ ἄρχισα νὰ κλαίγω
καὶ πρὸς ἐκείνη νὰ μιῶ καὶ ταπεινὰ νὰ λέγω:
25 «Νὰ ῥχα φτερά νὰ πέτουνα, νὰ φύγω ἀπ' ὀμπρός σου,
νὰ μὴ θωρῶ, πατρίδα μου, τὸν πλήσιο χαλασμό σου».
Κ' εἶπε μου: «Γροῖκα νὰ σοῦ πῶ τὰ πάθη μου ἢ καημένη·
πολλὲς βολὲς μ' ἐπήρασι κ' ἔμεινα ρημασμένη».

180/49

<ΠΟΙΗΤΗΣ>

Ἴντα κατάρα σοῦ γροικῶ, δίχως καλὸ κανένα,
πὼς πάντα σ' ἐχαλούσανε κ' ἔτσι σ' ἐκαταστένα;

< ΠΑΤΡΙΔΑ >

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Φοινίτσα εισέ σφράγιση σοῦ ἴλεγα κ' εἶχα μόνο,
5 κι ὄλοι τὴν ἐκοιτάζασι, γιαῦτος τὴ φανερώνω.
Καὶ μοῦ ἴδωκεν εισέ καιροὺς νά ἴχω καημὸ καὶ πόνο,
νὰ καίγομαι καὶ νὰ χαλῶ, νὰ ξανακαινουργιώνω.

<ΠΟΙΗΤΗΣ>

Πατρίδα μου, ἴντά ἴπαθες εἰς τὴ ζωὴ μου μένα,
καὶ στέκομαι γιὰ λόγου σου, Ρέθεμνος, πικραμένα;

<ΠΑΤΡΙΔΑ>

«Ρέθεμνος μὴ μὲ κράζεις πλιό, μὰ κράζε λυπημένη
10 χώρα μου τουρκοκίνητη καὶ φονοσκλαβωμένη».
Κ' ἔκλαιγε κ' ἔλυπάτονε γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς ποὺ χάσε,
κ' ἔλεγε πὼς θανατικὸ καὶ πόλεμος τὴν πιάσε.
Κ' ἐκείνους ὅπου στόλιζε καὶ μὲ τιμὴ ἴχε θρέψει
πρῶτοι τὴν ἀρνηθήκασι κ' ἠθέλασι μισέψει,
15 κ' ἔφυγαν ἀπὸ λόγου τση κ' ἐπιβουλιὰν ἐδεῖξα,
κι ἄκουσε κι ἀποθάνασι κ' εἰς τὸ γιαλὸ τσ' ἐρίξα.
«Στὴ γῆ τὴν τετραπέρατην ἡμου μελετισμένη,
γιατὶ μὲ πλήσιες ἀρετὲς ἡμουνα στολισμένη.
Κι ἀπέιτις ἐσκλαβώθηκα κ' οἱ Τοῦρκοι μ' ἐπατήσα,
20 σ' ὄλο τὸν κόσμο βλάστησαν τὰ δέντρη μου κι ἀνθήσα·
μὰ ἴγὼ τιμὲς δὲ συντηρῶ γιατ' εἶμαι χωρισμένη,
καὶ δὲν κοιτάζω Χριστιανούς, σὰν ἡμου μαθημένη.
Μὰ γροίκησέ μου νὰ σοῦ πῶ, μὲ θάρρος νὰ σοῦ δείξω·
γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ ζούσινε θὰ σὲ ξαναρωτήξω».

<ΠΟΙΗΤΗΣ>

25 Ζοῦσι πολλοὶ κ' εὐρίσκονται σ' τόπους ὅπου ἴναι χρεία,
καὶ μὲ τοὺς Τούρκους μάχονται σὰν ἄγρια θηρία.
Πλούσιοι, παπάδες καὶ φτωχοὶ εἶναι καλὰ καὶ ζοῦσι,
κι ἂν τρῶσι κι ἂν εὐφραίνονται, ἐσένα πιθυμοῦσι.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<ΠΑΤΡΙΔΑ>

Τάχα νὰ ζοῦν οἱ ἱερεῖς ὅλοι πὸ μ' ἀγαποῦσα,
ἐκεῖνοι πὸ μ' ἐστόλιζαν κι ὅλοι πὸ μ' ἐτιμοῦσα;

<ΠΟΙΗΤΗΣ>

181/50 Στὴ Ζάκυνθο στέκουν πολλοὶ κι ὀλοῦθε προπατοῦσι,
σ' Κεφαλλονία καὶ Κορφοῦς, κι ὅλοι σ' ἀναζητοῦσι.

<ΠΑΤΡΙΔΑ>

5 Γιὰ τὲς γυναῖκες σὲ ρωτῶ τὲς μυριοτιμημένες,
πῶς πᾶσι μὲ τσ' Ἀγαρηνοῦς ὅπ' εἶναι σκλαβωμένες;

<ΠΟΙΗΤΗΣ>

Ἕπανδρες, νέες, καλογρές, ὅλες ἐπῆγαν ἴσα,
πολλὲς ἐσκλαβωθήκασι κι ἄλλες ἐμαγαρίσα·
κι ἄξιες κ' εὐγενικότατες καὶ ξακουστές σου κόρες
10 δουλεύουσιν ἀνέγνωρες, σκλάβες σὲ ξένες χῶρες.

<ΠΑΤΡΙΔΑ>

Καὶ τὰ παιδιὰ π' ἀφήκασι οἱ μάνες κι ἀρνηθῆκα,
τάχα τί νὰ τὰ κάμανε οἱ Τοῦρκοι σὰν τὰ βρῆκα;

<ΠΟΙΗΤΗΣ>

Ἦκουσα πῶς τὰ πιάσασι, σ' τσ' ἀγκάλες τως τὰ βάνα,
κι ἀπὸ τὴν πείνα κλαίασι μιὰ νύκτα κι ἀποθάνα.

<ΠΑΤΡΙΔΑ>

15 Ὁφου, τ' αὐτιά μου τί ἀγροικοῦν, ὦ λόγια πικραμένα,
καὶ γιάντα νὰ τ' ἀφήσουνε ἐτότε μετὰ μένα;
Ἄν εἶσαι ἀπὸ τὸ Ρέθεμνος, κι ἂν εἶμ' ἐγὼ δική σου,
τὴ μάχη μου καταλεπτῶς σήμερο μοῦ δηγήσου.

<ΠΟΙΗΤΗΣ>

Κι ὀγιά πολλὴ βεβαίωση πῶς σ' ἀγαπῶ περίσσια,
τὸν πόλεμο θὰ δηγηθῶ καὶ τὰ κακὰ τὰ πλήσια
ὀποῦ στὴν Κρήτην ἦρθασι καὶ τὰ Χανιά παρθῆκα

20 κ' οί Ρεθεμνιώτες μ' άδικο θάνατο τελειωθήκα.

Στυλιανός Αλεξίου & Μάρθα Αποσκήτη επιμ., *Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλή του Ρεθυμναίου, Ο Κρητικός Πόλεμος (1645-1669)*, Στιγμή, Αθήνα 1995.